

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ก่อนและหลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ 2) เปรียบเทียบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์ตลอดการทดลอง และ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ระหว่างเพศชายและเพศหญิงหลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 15 คน แยกออกเป็นเพศชาย 10 คน เพศหญิง 5 คน ของโรงเรียน อ.ส. ลิงค์ (ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี) อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555 ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์สำหรับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 24 แผน เพื่อใช้ในการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ และแบบสังเกตพฤติกรรม ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 16 ข้อ ซึ่งพัฒนาโดยผู้วิจัย โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความยืดหยุ่น และด้านความละเอียดลออ หลัง การทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์มีการพัฒนามากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. ความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวม มีการพัฒนา จากระดับต่ำสู่ระดับปานกลาง ตลอดการทดลองเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความยืดหยุ่นพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความละเอียดลออ และด้านความคิดริเริ่ม ตามลำดับ

3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมของเพศหญิงหลัง การทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ มีการพัฒนามากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศหญิงมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความยืดหยุ่น และด้านความละเอียดลออมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจะเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สมมติฐานข้อที่ 1 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์จะ มีการพัฒนามากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความยืดหยุ่น และด้านความละเอียดลออ หลัง การทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์มีการพัฒนามากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนั้นสามารถ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 ได้ เนื่องจากกิจกรรมศิลปะการ ต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้ยึด ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ซึ่งเน้นให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คล่องแคล่ว ยืดหยุ่น และละเอียดลออ โดยกาที่ผู้วิจัยได้ ตั้งแต่เส้น รูปทรงต่าง ๆ จากง่ายไปยากและภาพที่ไม่สมบูรณ์ เพื่อเปิดกว้างให้เด็กได้ใช้จินตนาการ หรือแนวคิดใหม่ ๆ ในการสำรวจ ทดลองและค้นพบรวมตลอดถึงการแสดงออกซึ่งความคิด ความรู้ และประสบการณ์ด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการต่อเติมสิ่งเร้านั้นให้เป็นภาพที่สมบูรณ์ แปลกใหม่ ยืดหยุ่น คล่องแคล่ว และละเอียดลออ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967 อ้างถึงใน วชิณี อิศรเสนา ณ อยุธยา 2545:19-24) กิจกรรมเหล่านี้จึงทำให้เด็กมีความสุขขณะทำงานศิลปะ มีความคิดฉับไวในการรับรู้ปัญหาและสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดใหม่ได้ง่าย และสามารถปรับปรุงแก้ไขความคิด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของฟิชเชอร์ (Fisher, 1992 อ้างถึงใน นภเนตร ธรรมบวร : 2549:204) ที่กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านศิลปะของเด็กถือเป็น พัฒนาการ ด้าน กระบวนการคิด ทั้งนี้เพราะศิลปะเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความคิด และ ความรู้สึกของตนที่มีต่อโลกรอบตัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฟมศรี ชูวิเชียร (2549:70) ที่ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์ที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนของเด็ก ปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติมภาพพิมพ์ มี พัฒนาการด้าน การเขียนก่อนการจัดกิจกรรม และระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะการวาดภาพต่อเติม จากภาพพิมพ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างจาก การควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0 .01

สอดคล้องกับวารุณี นวลจันทร์ (2539:84) ที่พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมต่อเติมผลงานมีความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับภิญญา ปรีชากุล (2550:บทคัดย่อ) ที่พบว่า หลังการทดลองทำกิจกรรมศิลปะวาดภาพ กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. สมมติฐานข้อที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 หลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ในแต่ละช่วงสัปดาห์ตลอดการทดลองจะมีการพัฒนา ในทิศทางที่สูงขึ้น ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง ตลอดการทดลอง ด้านความยืดหยุ่นมีการพัฒนามาก ที่สุด รองลงมาคือ ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความละเอียดลออ และด้านความคิดริเริ่ม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะความคิดยืดหยุ่นเป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดได้หลายหมวดหมู่หลายประเภท ตลอดจนสามารถเตรียมทางเลือกไว้หลายๆ ทาง ความคิดยืดหยุ่นจึงเป็นความคิดเสริมคุณภาพให้ดีขึ้น ความคล่องแคล่วมักเป็นผลที่มาจากความยืดหยุ่นกิจกรรมใหม่ๆ ที่ครูนำมาให้ และบรรยากาศที่ศิษย์จะทำกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่ความละเอียดลออด้วย ส่วน ความคิดริเริ่มเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่ แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมและอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดถึงมาก่อน ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยลักษณะของการกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตนบ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิดจินตนาการหรือที่เรียกว่า จินตนาการประยุกต์ คือ ไม่ใช่เพียงคิดอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องคิดสร้างและหาทางทำให้เกิดผลงาน (Guilford, 1969 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2546) แต่จากผลการวิจัยความคิดในด้านนี้ของเด็ก จึงมีการพัฒนาน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียน อ.ส. ลิงค์ฯ เป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งเด็กนักเรียนจะมีกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมวันสำคัญ และกิจกรรมนักเรียนต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้ เช่น การสวดมนต์หน้าเสาธงทุกเช้า การทำบุญตักบาตรที่วัดทุกวันพระ กิจกรรมออกกำลังกายหน้าเสาธง ฯลฯ จึงทำให้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมที่ครูจัดให้มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นและลดลงในบางสัปดาห์ เนื่องจากคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ในแต่ละสัปดาห์ บางสัปดาห์เด็กอาจต้องทำกิจกรรมอื่นๆ ด้วยจึงทำให้เด็กอาจรู้สึกเหนื่อยในการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ ดังนั้นครูจึงควรปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุชวิทซ์ (Buchwitz, 1981 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2546) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ในตัวเด็กจะพัฒนาขึ้น ได้นั้นจำเป็นต้องให้เด็กมีบรรยากาศที่ถูกต้องในโรงเรียน กล่าวคือ ครูต้องใจกว้าง และจริงใจต่อเด็ก เพื่อเด็กจะได้เป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงออก ต้องมีการยืดหยุ่นได้ในเรื่องกฎระเบียบต่างๆ บ้าง มิให้เคร่งครัดไปหมด

ทุกเรื่อง ครูต้องเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้บรรยากาศเหมาะสมต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บริทเทน (Brittain, 1979: 28-40 อ้างถึงใน เพียงจิต ด่านประดิษฐ์, 2549:161) ที่กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กปฐมวัยว่ามีความแตกต่างกัน บางครั้งเมื่อเด็กก้าวผ่านขั้นพัฒนาการขั้นใดไปแล้ว เด็กอาจจะมีพัฒนาการย้อนกลับมาขั้นเดิมได้ เช่นเดียวกับพัฒนาการทางด้านอารมณ์ ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่ครูและผู้ปกครองควรระมัดระวังและพยายามเข้าใจเด็ก ไม่ควรสรุปขั้นพัฒนาการของเด็กโดยขาดความรู้เกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของเด็ก และดูจากตัวอย่างผลงานเพียงชิ้นเดียว อย่างไรก็ตามผลการวิจัยนี้ก็ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล (2547) ที่ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้นผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ด้านกรายด้านของ เด็กปฐมวัยหลังจากจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ต่อเติมด้วยลายเส้น ในระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีระดับคะแนนเพิ่มขึ้นเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการต่อเติม และด้านความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับ เพิ่มศรี ชูวิเชียร(2549) ที่พบเช่นเดียวกันว่า กลุ่มทดลองมีการพัฒนาด้านการเขียนหลังการจัดกิจกรรม ศิลปะการวาดภาพต่อเติมจากภาพพิมพ์แต่ละช่วงสัปดาห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. สมมติฐานข้อที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 เพศหญิงจะมีการพัฒนา มากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โดยรวมของเพศหญิงหลังการทำกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์การพัฒนามากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เพศหญิงมีความคิด สร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคล่องแคล่ว ด้านความยืดหยุ่น และด้านความละเอียดลออ มีมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งแสดงว่า เด็กเพศหญิงสามารถพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ได้ดีกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเทอร์แมนและไทเลอร์(Terman and Tyler, 1954 อ้างถึงใน สุชา จันทรเฒ, 2544) ที่ศึกษาพบว่า ผู้หญิงมีความสามารถด้านภาษา การเขียน และศิลปะมากกว่าผู้ชายและยังสอดคล้องกับแนวคิดของแมคโคบีและแจ๊คคลิน(Macaoby and Jacklin, 1974 อ้างถึงใน นกนต ธรรม, 2549) ซึ่งพบว่า เด็กผู้หญิงอายุแรกเกิดจนถึงเจ็ดขวบจะมีพัฒนาการ ทางด้านภาษาที่ดีกว่าเด็กผู้ชาย จะ สังเกตเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วเด็กเพศหญิงจะพูดได้เร็วกว่า และ พูดเก่งกว่าเด็กเพศชาย ซึ่งนั่นเป็นเพราะสมองซีกซ้ายของเด็กผู้หญิงจะเติบโตเร็วกว่าของเด็กผู้ชาย ทำให้มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งช่วงวัยที่จะเห็นความแตกต่างนี้ได้ชัดเจนก็น่าจะเป็นช่วงที่เด็ก ทั้งสองเพศ อายุประมาณ 4 ขวบ เด็กผู้หญิงจะควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ดีกว่า มีเหตุผลมากกว่าพูดเก่ง และรู้เรื่องกว่า แต่ก็อาจฝึกทาง หรือกระยะไม่ได้ดีเท่าเด็กผู้ชาย และเซลล์ ในสมองของเด็กผู้หญิง ก็ยังเติบโตเร็วกว่าของเด็กผู้ชายอีกด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วไลยา ปรีชากุล (2550)

ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 เพศชายและเพศหญิงหลังการใช้กิจกรรมศิลปะวาดภาพเพื่อเสริมความคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะ การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ ให้เด็ก ครูต้องจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เหมาะสมต่อการทำกิจกรรม โดยคำนึงถึงศักยภาพและความพร้อมของเด็ก เพื่อให้เด็กได้เป็นตัวของตัวเอง และกล้าแสดงออก มีการยืดหยุ่นได้ในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ ไม่เคร่งครัดมากเกินไป แสดงบุคลิกภาพของการเป็นมิตรกับเด็ก ให้เด็กเกิดความมั่นใจ และแสดงออกอย่างเต็มที่
2. ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ และควรนำกิจกรรมศิลปะ การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น
3. กิจกรรมที่นำมาจัดให้แก่เด็กควรคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัยของเด็กควรเป็นสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็ก เพื่อให้กิจกรรมที่จัดให้เด็กนั้นได้สร้างความคิดและจินตนาการ เพื่อจะสื่อความหมายออกมาได้อย่างสอดคล้องกัน
4. ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมศิลปะการต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ในลักษณะที่หลากหลาย ในทุกระดับชั้นของเด็กปฐมวัย เพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนากิจกรรม ศิลปะในลักษณะที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้พัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้หลากหลายมากขึ้น
2. ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกิจกรรมศิลปะ การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์แบบกลุ่มและกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ
3. ควรศึกษาการจัด กิจกรรมศิลปะ การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์ เพื่อพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาที่ได้มาเปรียบเทียบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลอย่างเต็มศักยภาพ